

протириччя у різних галузях права. Передумовою впровадження МСФЗ і побудови нової системи обліку, на наш погляд, є визначення і оцінка позитивних аспектів попередніх методик з наступною трансформацією відповідно до міжнародних стандартів.

Порівнюючи міжнародні і національні стандарти щодо обліку статутного капіталу, слід відзначити, що П(С)БО за змістом більш обмежені і стосуються в основному питань відображення статутного капіталу і дивідендів у фінансовій звітності, а також оцінки фінансових інструментів. Норми МСФЗ щодо обліку акціонерного (статутного) капіталу мають узагальнений характер, більшість положень виносяться на самостійне судження бухгалтера, деякі положення (наприклад, облік фінансових інструментів) не можна повністю запровадити у вітчизняну систему обліку у зв'язку з відсутністю відповідного нормативного забезпечення і розвинутого ринку цінних паперів, значним впливом податкового законодавства на побудову обліку. Основним недоліком МСФЗ є складність, неточність і певною мірою плутаність норм, що зумовлене прагненням максимально збільшити інформативність звітності, але з іншого боку призводить до її ускладнення. Як свідчить дослідження, у своїй більшості акціонери не зацікавлені у інформації про статутний капітал підприємства. На практиці їх цікавить розмір прибутку до розподілу.

Наведені недоліки стосуються не тільки українських підприємств. Фахівці різних країн відзначають, що сучасна система обліку знаходиться у кризовому стані, фінансові звіти настільки складні, що тільки найобізнаніші у фінансовій сфері користувачі можуть займатися ними. Саме тому у світі відбувається переосмислення концепції обліку результатів діяльності підприємства, перехід від бухгалтерського обліку, побудованого на обліку ресурсів і орієнтованого на отримання прибутку, до бухгалтерського обліку, орієнтованого на капітал. Деякі авторитетні західні спеціалісти справедливо відмічають, що об'єктивність і релевантність облікових даних, які використовуються для цілей управління є, за великим розрахунком, міфом. Серед найбільш прогресивних змін у визначенні методу обліку є моделювання об'єктів і процесів. Цей метод дозволяє визначити недоліки у системі обліку і розробити напрямки його удосконалення. На нашу думку, моделювання об'єкту обліку дозволяє дати більш точну оцінку економічним явищам, оскільки враховує усі внутрішні і зовнішні чинники, створює систему об'єктивної оцінки об'єкту і тим самим сприяє підвищенню релевантності інформації для цілей управління.

Необхідність формалізації статутного капіталу зумовлена тим, що при проведенні операцій, пов'язаних з рухом статутного капіталу, необхідно оцінювати розмір статутного капіталу на кожному етапі його формування і зміни, порівнюючи його з прогнозованою вартістю чистих активів товариства і мінімальним розміром статутного капіталу, встановленим законодавством. Оцінка вартості чистих активів вимагається у кінці звітного періоду, але зміна статутного капіталу може відбуватися і всередині звітного періоду, тому для уникнення наступних коригувань, керівництву АТ необхідно визначити вартість чистих активів на даний момент і спрогнозувати її на кінець звітного періоду. Оскільки методика розрахунку вартості чистих активів відсутня, підприємство повинне самостійно визначити її у обліковій політиці. Для збільшення об'єктивності оцінки, система виміру статутного капіталу повинна відповідати вимогам точності, релевантності, об'єктивності, що максимально може бути забезпечене за допомогою аналітичних прийомів. Крім того, формалізація і надання, за можливості, алгоритму розрахунку дозволить розробити ефективну методику аудиту статутного капіталу.

Н.В. Бойченко, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

О.О. Гулакова, студ. (ХДУХТ, Харків)

ОРГАНІЗАЦІЯ «ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ» У СУЧАСНИХ УМОВАХ

В Інтернеті є вже майже все, що може знадобитися для людини: товари, послуги, спілкування, можливість самовираження, ігри і т. ін. Звісно, за деякі послуги треба платити і чим швидше і простіше система платежів, тим краще. Необхідність в подібній платіжній системі почали відчувати і продавці, і покупці. І тому були вигадані електронні гроші. Завдання будь-яких видів електронних грошей - створення універсальної платіжної середовища, що об'єднує покупців і продавців товарів і послуг. Ціль електронних грошей - підвищення економічної ефективності Інтернету як галузі в цілому. Механізм електронних грошей такий, що дозволяє, не відходячи від комп'ютера сплачувати товари, укладати угоди, вести комерційну діяльність. Електронні гроші дуже схожі на електронні платіжні карти, тільки у вас не карта і пін-код, а логін і пароль за допомогою яких ви можете здійснювати грошові операції.

Термін «електронні гроші» часто використовується відносно широкого спектра платіжних інструментів, що базуються на інноваційних технічних рішеннях у сфері реалізації роздрібних платежів.

Під поняттям електронних грошей помилково розуміють традиційні банківські картки (як предавторизовані (мікропроцесорні), так і з магнітною смугою), або попередньо оплачені картки підприємств торгівлі (сервісу, послуг), що містять відомості про «заздалегідь оплачених товарів-послуги», до яких, зокрема, відносяться одноцільові карткові продукти, запропоновані телефонними та бензозаправними компаніями, окремими мережами магазинів або транспортними компаніями. Головна причина помилковості такого судження-відсутність точного визначення поняття «електронних грошей», розкриває їх економічну і правову сутність, а також відсутність чітких критеріїв віднесення зазначених продуктів до «електронних грошей».

У 2000 році була прийнята Директива Європейського парламенту та Ради від № 2000/46/ЄС «Про діяльність у сфері електронних грошей і пруденційного нагляду над інститутами, які займаються цією діяльністю», в якій уточнено визначення електронних грошей: «грошова вартість – це вимога до емітенту, яка:

- зберігається на електронному пристрої;
- емітується після отримання грошових коштів у розмірі не меншим від обсягу прийнятих на себе зобов'язань;
- приймається як засіб платежу не тільки емітентом, але й іншими фірмами».

Дане визначення містить у собі як юридичну, так і економічну сутність даного поняття. Слід відзначити, що регулятивна його складова встановлює досить жорсткі норми щодо обсягу емісії «електронних грошей» (тобто обсягу випущених у обіг зобов'язань банку не може бути більше суми грошових коштів, отриманих під час їх випуску), що виключають можливість емісії незабезпечених «Електронних грошей».

Правовий підхід, який розглядає функціонування електронних грошей як сукупності правових відносин, у відповідно до якого електронні гроші визначаються як грошове зобов'язання емітента, а в процесі обігу виступають як грошове вимога до нього, дозволяють провести аналогії між електронними грошима і дорожніми чеками, векселями чи безвідсотковою позикою.

Отже, існує три підходи до визначення поняття «електронні гроші»: економічний, правовий і технологічний. Однак всі три підходи взаємопов'язані і характеризують різні боки електронних грошей. Найбільш повне визначення, що враховує всі особливості електронних грошей, можливо висловити у такий спосіб.

Електронні гроші – це передплачений фінансовий продукт, що:

- а) являє собою грошове зобов'язання емітента;
- б) випускається після отримання емітентом грошових коштів у розмірі, не меншому вартості, що випускається;
- в) не вимагає використання при транзакції банківських рахунків;
- г) приймається як засіб платежу економічними суб'єктами іншими, ніж емітент;
- д) інформація про розмір грошової вартості зберігається в електронній формі на пристрої у володінні власника.

Пункт «а» відображає правовий підхід до визначення електронних грошей, пункт «д» – технологічний. Пункт «в» характеризує властивість електронних грошей, що відрізняє їх від систем віддаленого доступу до рахунку, а пункт «г» – від одноцифрових чіпових карток, наприклад, телефонної компанії.

О.М. Боровик, асист. (НУВГП, Рівне)

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА БАЗА ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ

Розвиток сучасних інформаційних технологій, посилення відповідальності за прийняті рішення керівництвом підприємств в умовах конкуренції, висувають нові вимоги та завдання до управлінського персоналу, зокрема необхідності систематичного, оперативного проведення економічного аналізу діяльності суб'єкта господарювання, що дає змогу не лише оцінювати ефективність уже здійснених операцій, а і здійснювати прогнозування майбутніх, розробляти заходи щодо усунення, запобігання можливим негативним явищам. Забезпечення цих завдань можливе за наявності чітко налагодженої системи обліку та контролю, що забезпечуватиме керівництво підприємства відповідною інформацією, при цьому вона має відповідати вимогам достовірності, доречності та корисності.

Дослідженням питань інформаційного забезпечення економічного аналізу підприємств значну увагу приділяли вітчизняні та зарубіжні вчені: Ф.Ф. Бутинець, Г.Г. Кірейцев., І.Д. Лазаришина, Л.В. Нападовська, С.І. Шкарабан, Е.С. Хендриксен, Я.В. Соколов, А.Д. Шеремет, та інші. Водночас слід зазначити, що в економічній літературі ряд питань, що стосуються місця обліку і контролю, форм подання інформації потребують подальшого дослідження.

Основним інструментом, що формує інформаційну базу для прийняття обґрунтованих економічних рішень є бухгалтерський облік. Під бухгалтерським обліком – розуміють процес виявлення, вимірювання, реєстрації, накопичення, узагальнення, зберігання та передачі інформації про діяльність підприємства зовнішнім та внутрішнім користувачам для прийняття рішень. Весь процес на кожному підприємстві можна поділити на такі основні етапи:

- кожний господарський факт має бути зафіксований відповідним первинним документом;
- усі первинні документи групуються за типами операцій реєструються в облікових регістрах відповідного рівня (аналітичного чи синтетичного обліку);
- на базі узагальнених у облікових регістрах даних заповнюються відповідні форми звітності (фінансова, статистична, податкова).

На кожному з цих етапів утворюється облікова інформація, яка може бути джерелом для аналізу, контролю та прийняття відповідного рішення. Особливості облікової інформації залежать перш за все від видів обліку – оперативного, бухгалтерського, статистичного, та обумовлені його метою, яка полягає у наданні